

Quaestiones in evangelia

28.700 ΕΡΩΤΗΣΙΣ α'. «Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. Μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαριάμ τῷ Ἰωσήφ.» Διὰ τί οὐκ εἶπε· Μνηστευθείσης τῆς παρθένου, ἀλλὰ «τῆς μητρὸς αὐτοῦ.» ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ. Ὡστε εὐπαράδεκτον γενέσθαι τὸν λόγον, καὶ προσδοκῶντά τι τῶν συνήθων ἀκούσασθαι τὸν ἀκροατὴν, καταπλήξῃ τῇ τοῦ παραδόξου πράγματι ἐπαγωγῇ, λέγων· «Πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος ἁγίου.» Ἐρώτ. β'. «᾿Ωφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ λέγων·» Διὰ τί μὴ φανερώς φαίνεται ὁ ἄγγελος τῷ Ἰωσήφ, καθάπερ τοῖς ποιμέσι καὶ τῷ Ζαχαρίᾳ; Ἀπόκ. Ὅτι σφόδρα πιστὸς ἦν ὁ ἀνὴρ, καὶ οὐ δεόμενος τῆς τοιαύτης ὄψεως. Ἐρώτ. γ'. «Μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου.» Διὰ τί εἶπε· Μὴ φοβηθῆς 28.701 Ἀπόκρ. Δεικνὺς αὐτὸν δεδοικότα μὴ προσκρούσῃ τῷ Θεῷ, ὡς μοιχαλίδα ἔχων. Ἐρώτ. δ'. Διὰ τί εἶπε, «τὴν γυναῖκά σου;» Ἀπόκ. Ὡς μὴ διεφθαρμένης αὐτῆς οὔσης. Καλεῖ δὲ αὐτὴν γυναῖκα ἀπὸ τῆς μνηστείας· ὡσπερ εἰώθαμεν γαμβροὺς λέγειν καὶ προγάμους τοὺς μνηστῆρας. Ἐρώτ. ε'. «Τέξεται δὲ Υἱόν.» Διὰ τί οὐκ εἶπε· Τέξεται δέ σοι; Ἀπόκ. Ὅτι οὐκ αὐτῷ ἔμελλε μόνῳ τίκτεσθαι, ἀλλὰ τῇ οἰκουμένη πάσῃ. Ἐρώτ. ς'. «Ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως.» Διὰ τί προσέθηκε τὸ ἄξιωμα, εἰπὼν, «τοῦ βασιλέως;» Ἀπόκ. Ἐπειδὴ καὶ ἕτερος γέγονεν Ἡρώδης ὁ τὸν Πρόδρομον ἀνελὼν. Ἄλλ' ἐκεῖνος τετράρχης ἦν, οὗτος δὲ βασιλεὺς. Ἐρώτ. ζ'. «Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ.» Διὰ τί οὐκ εἶπε, τὴν γυναῖκά σου, ἀλλὰ «τὴν μητέρα αὐτοῦ;» Ἀπόκ. Ἐπειδὴ, τοῦ τόκου πέρασ λαβόντος, ἐλύθη τε ἡ ὑποψία, καὶ ὁ Ἰωσήφ ἐπιστώθη. Διὰ τοῦτο οὖν λοιπὸν μετὰ παρρησίας διαλέγεται ὁ ἄγγελος, καὶ οὐκ ἐτι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καλεῖ. Ἐρώτ. η'. «Καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον.» Διὰ τί ἀκούσας· «Φεῦγε εἰς Αἴγυπτον,» οὐκ ἐταράχθη; Ἀπόκ. Ἐπειδὴ πιστὸς ἦν ὁ ἀνὴρ, διὸ ὑπακούει καὶ πείθεται. Ἐρώτ. θ'. Διὰ τί οὐκ εἰς ἄλλην χώραν πέμπεται, ἀλλ' εἰς Αἴγυπτον; Ἀπόκ. Ἴνα πληρωθῇ ἡ προφητεία ἡ λέγουσα, ὅτι «Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν Υἱόν μου.» Ἐρώτ. ι'. «Ἀκούσας δὲ Ἰησοῦς, ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.» Διὰ τί ἀν ἐχώρησεν; Ἀπόκ. Παιδεύων ἡμᾶς φεύγειν τοὺς πειρασμούς. Οὐ γὰρ ἔγκλημα τὸ μὴ ρίπτειν ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον, ἀλλὰ τὸ ἐμπεσόντα μὴ στῆναι γενναίως. Ἐρώτ. ια'. «Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος.» Διὰ τί ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος; Ἀπόκ. Διὰ τὸ ἀφιλότιμον καὶ ἀκόμπαστον· οὐ γὰρ περιῆγεν αὐτοὺς μεθ' ἑαυτοῦ. Ἄλλ' ὅτε μὲν περὶ πατήσασαι ἔδει, αὐτὸς μόνος περιῆει πανταχοῦ, καὶ πόλεις καὶ χώρας ἐπισκοπούμενος· ὅτε δὲ πολὺς ὄχλος γέγονεν, ἐν ἐνὶ ἐκάθῃ τοπῷ. Ἐρώτ. ιβ'. «Ἀνοίξας δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτούς.» Διὰ τί εἶπεν· «Ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ;» Ἀπόκ. Ἴνα μάθωμεν, ὅτι καὶ σιγῶν ἐπαίδευεν, οὐχὶ μόνον φθεγγόμενος. Ἐρώτ. ιγ'. «Προσέχετε, φησὶ, τὴν ἐλεημοσύνην μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς.» Διὰ τί ἐπὶ μὲν τῆς ἐλεημοσύνης προσέθηκεν εἰπὼν, ἐπὶ δὲ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας οὐδα μῶς; Ἀπόκ. Ἐπειδὴ τὴν ἐλεημοσύνην μὲν ἀδύνατον πάντῃ λαθεῖν, εὐχὴν δὲ καὶ νηστείαν δυνατὸν. 28.704 Ἐρώτ. ιδ'. «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος.» Διὰ τί ἀφείρας τὸν Πατέρα, περὶ τοῦ Υἱοῦ διαλέγεται; Ἀπόκ. Ὅτι ἐκεῖνος μὲν δῆλος ἅπασιν ἦν, εἰ καὶ μὴ ὡς Πατὴρ, ἀλλ' ὡς Θεός· ὁ δὲ Μονογενὴς ἠγνοεῖτο. Καὶ εἰκότως τὴν περὶ αὐτοῦ γινώσκον ἐκ προοιμίῶν ἐσπούδασε διδάξαι τοὺς οὐκ εἰδότας αὐτόν. Ἐρώτ. ιε'. «Καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν.» Διὰ τί οὐκ εἶπεν ἐν Θεῷ; Ἀπόκ. Πρῶτον μὲν τὴν καθ' ὑπόστασιν αὐτοῦ ἀιδιότητα ἐμφαίνων ἡμῖν· εἶτα καὶ σαφέστερον αὐτῷ προῖων, ἀπεκάλυψεν ἐπαγαγὼν, ὅτι ὁ Λόγος οὗτος καὶ Θεὸς ἦν. «Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν·» οὐχ ὡς τοῦ κόσμου

σύγχρονος. Διὰ γὰρ τοῦτο ἐπήγαγε· «Καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο.» Ἐρώτ. ιζ'. «Καὶ ἀναβλέψας εἰς τοὺς οὐρανοὺς, εὐλόγησε τοὺς ἄρτους.» Διὰ τί ἀνέβλεψε, καὶ οὕτως εὐλόγησεν; Ἀπόκ. Πρῶτον μὲν ἵνα δείξη, ὅτι ἀπὸ τοῦ Πατρός ἐστὶ δεύτερον δὲ παιδεύων ἡμᾶς, μὴ πρότερον ἄπτεσθαι τραπέζης ἕως ἂν εὐχαριστήσωμεν τῷ τῆν τροφήν ἡμῖν παρέχοντι. Ἐρώτ. ιζ'. Διὰ τί ἐν ἐρήμῳ τὸ τῶν ἄρτων θαῦμα ποιεῖ, καὶ πεντακισχιλίους τρέφει; Ἀπόκ. Ἴνα μεθ' ὑπερβολῆς ἀνύποπτον ὑπάρξη τὸ θαῦμα, καὶ μηδεὶς νομίση πλησίον κώμην κειμένην εἰσενεγκεῖν τι εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐρώτ. ιη'. Καὶ ἦσαν ἐκ τῶν περισσευμάτων κλασμάτων. Διὰ τί οὐχ ὀλόκληροι ἄρτοι, ἀλλὰ κλάσματα ἐπερίσσευσαν. Ἀπόκ. Ἴνα δείξη, ὅτι τῶν πέντε ἄρτων εἰσὶ ταῦτα πλάσματα, καὶ ὥστε τοὺς ἀπόντας μαθεῖν τὸ γεγενημένον, καὶ ἵνα μὴ τις φαντασίαν νομίση εἶναι τοῦτο. Ἐρώτ. ιθ'. «Δώδεκα κοφίνους.» Διὰ τί δώδεκα κοφίνους ἐπλήρωσαν; Ἀπόκ. Ἴνα καὶ Ἰουδας βαστάση. Ἐδύνατο μὲν γὰρ καὶ σβέσαι τῶν ὄχλων τὴν πείναν· ἀλλ' οὐκ ἂν ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ τὴν δύναμιν. Ἐρώτ. κ'. Διὰ τί οὐχ ὁ Πιλάτος ὄρα, ἀλλ' ἡ τούτου γυνή; Ἀπόκ. Πρῶτον μὲν ὅτι ἐκεῖνη ἀξία ἦν, ἢ μᾶλλον ὅτι, εἰ αὐτὸς εἶδεν, οὐκ ἂν ἐπιστεύθη ὁμοίως· ἢ οὐδ' ἂν ἐξεῖπεν· διὰ τοῦτο οἰκονομεῖται τὴν γυναῖκα ἰδεῖν, ὥστε κατάδηλον γενέσθαι πᾶσιν. Ἐρώτ. κ'. «Καὶ συσταυροῦσιν αὐτῷ δύο ληστὰς, ἓνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἓνα ἐξ ἐκωνύμων.» Διὰ τί μέσον αὐτὸν ἐσταύρωσαν τῶν ληστῶν, καὶ διὰ τί κράζας ἀφήκε τὸ πνεῦμα; Ἀπόκ. Ἴνα τῇ δόξῃ τῇ ἐκείνων κοινωνήσῃ, ἢ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθέν· ὅτι καὶ «Μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη» καὶ ἵνα δειχθῇ, ὅτι κατ' ἐξουσίαν τὸ πρᾶγμα γίνεται· καθὼς καὶ ἔλεγεν, ὅτι «Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχὴν μου, καὶ ἐξουσίαν ἔχω λαβεῖν αὐτήν.» 28.705 Ἐρώτ. κβ'. «Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνήσῃ με.» Πῶς ὁ μὲν Ματθαῖος, ὅτι εἶπεν ὁ Χριστὸς τῷ Πέτρῳ· «Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρνήσῃ με» ὁ δὲ Μάρκος λέγει, ὅτι, ὅτε μὲν ἅπαξ ἠρνήσατο, τότε πρῶτον ἐφώνησεν ὁ ἀλεκτρυὼν· ὅτε δὲ τρίτον, τότε δεύτερον; Πῶς οὖν εὐρεθήσονται ἀληθῆ ἀμφοτέρα; Ἀπόκ. Ἐπειδὴ καθ' ἑκάστην ἀγωγὴν καὶ τρίτον καὶ τέταρτον φωνεῖν εἴωθεν ἀλεκτρυὼν, δηλῶν ὁ Μάρκος, ὅτι οὐδὲ ἡ φωνὴ αὐτὸν ἐπέσχε, καὶ εἰς μνήμην ἦγαγε, τοῦτό φησιν. Ὅστε ἀμφοτέρα ἀληθῆ εἰσι. Πρινὴ γὰρ τὴν μίαν ἀγωγὴν ἀπαρτίσαι τὸν ἀλεκτρυόνα, τρίτον ἠρνήσατο. Οὕτω δὲ περιδεῆς ἦν καὶ σφόδρα ἀποτεθνηκῶς τῷ δέει, ὅτι οὐ μόνον ἠρνήσατο, ἀλλ' οὐδὲ ἀνεμνήσθη οἴκοθεν, καὶ ταῦτα τοῦ ἀλεκτρυόνος φωνήσαντος, ἕως οὗ τὸ βλέμμα τοῦ διδασκάλου γέγονεν αὐτῷ ἀντὶ φωνῆς. Καὶ τοῦτο ὁ Λουκᾶς δηλῶν φησιν, ὅτι ἐνέβλεψεν εἰς αὐτὸν ὁ Χριστός. Ἐρώτ. κγ'. «Καὶ ἐξεληθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς.» Διὰ τί ἐξεληθὼν ἔξω ἔκλαυσεν; Ἀπόκ. Ἐπειδὴ οὐκ ἐτόλμα φανερῶς ἔμπροσθεν πάντων, ἵνα μὴ κατηγορηθῇ διὰ τῶν δακρύων, καὶ γνωσθῇ μαθητὴς αὐτοῦ εἶναι. Ἐρώτ. κδ'. «Ἐσθιόντων δὲ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Χριστός, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.» Διὰ τί, ἐσθιόντων αὐτῶν, περὶ τῆς προδοσίας αὐτοῖς διαλέγεται; Ἀπόκ. Ἴνα καὶ ἀπὸ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς τραπέζης δείξη τὴν πονηρίαν τοῦ προδότου. Καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐκεῖ παρῆν. Ἐρώτ. κε'. «Εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.» Διὰ τί οὐκ εἶπεν· Ὁ δεῖνά με παραδώσει· ἀλλ' «Εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με,» φειδόμενος καὶ ἐν τούτῳ; Ἀπόκ. Φειδόμενος καὶ ἐν τούτῳ τοῦ προδότου· ὥστε πάλιν δοῦναι αὐτῷ μετανοίας ἐξουσίαν τοῦ λαθεῖν. Καὶ αἰρεῖται φοβῆσαι ἅπαντας ὑπὲρ τοῦ διασῶσαι τοῦτον. Ἐρώτ. κς'. «Ἦσαν δὲ καὶ αἱ γυναῖκες συνακολουθήσασαι ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας.» Διὰ τί μέμνηται τῶν γυναικῶν τῶν συνακολουθησασῶν αὐτῷ; Ἀπόκ. Ὅπως δείξη τὴν πολλὴν αὐτῶν προσεδρίαν, καὶ ὅτι μέχρι τῶν κινδύνων παρῆσαν. Ὅτε γὰρ οἱ μαθηταὶ ἔφυγον, αὐταὶ προσεκαρτέρουν. Ἐρώτ. κζ'. «Πῶς σὺ, φησὶν, Ἰουδαῖος ὢν ζητεῖς παρ' ἐμοῦ πιεῖν ὕδωρ, Σαμαρείτιδος οὔσης;» Πόθεν αὐτὸν γνωρίσασα, Ἰουδαῖος εἶναι, φησὶ πρὸς αὐτόν· «Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν;» Ἀπόκ. Ἀπὸ τοῦ

σχήματος, ἴσως καὶ τῆς διαλέξεως. Ἐρώτ. κη'. «Καὶ ἐγέννησε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον.» Διὰ τί εἶπε, «πρωτότοκον;» Οὐδὲ γὰρ ἔσχεν ἄλλον υἱὸν ἢ Παναγία Ἀπόκ. Ἐπειδὴ Θεὸς ὑπάρχων ἀληθινὸς ὁ ἐξ αὐτῆς σαρκωθεὶς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, γέγονεν ἡμῶν διὰ τὴν σάρκωσιν ἀδελφός, τούτου χάριν ὦνο 28.708 μάσθη πρωτότοκος, ὡς πρωτεύων ἐν πᾶσιν αὐτός. Ἐρώτ. κθ'. «Καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ.» Διὰ τί ἐν τῇ φάτνῃ ἀνεκλίθη; Ἀπόκ. Ἵνα ἡμᾶς τῆς ἀλογίας ἐλευθερώσῃ, τὸν κτηνοπρεπῆ μεταμείψαντας βίον, καὶ τὴν ἀνθρώποις πρέπουσαν παράσχη σύνεσιν. Ἐρώτ. λ'. «Ἄνθρωπος κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ λησταῖς περιέπεσε.» Τίς ὁ ἄνθρωπος, καὶ τίς ἡ Ἱερουσαλήμ, καὶ τίς ἡ Ἱεριχὼ, καὶ τίνες οἱ λησταί; Ἀπόκ. Ἄνθρωπος μὲν ὁ Ἀδάμ· Ἱερουσαλήμ δὲ ὁ παράδεισος· Ἱεριχὼ δὲ οὗτος ὁ κόσμος· καὶ λησταί οἱ δαίμονες. Ἐρώτ. λα'. Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθε· καὶ λευίτης ὁμοίως, Σαμαρείτης δὲ ἰδὼν αὐτὸν, ἐσπλαγχνίσθη, καὶ κατέδωκε τὰ τραύματα αὐτοῦ. Τί ἦν τὸ, «κατὰ συγκυρίαν;» καὶ τίς ὁ ἱερεὺς; καὶ τίς ὁ λευίτης; καὶ τίς ὁ Σαμαρείτης; Ἀπόκ. Τὸ μὲν «κατὰ συγκυρίαν» δηλοῖ τὸ ἐκ θείας οἰκονομίας· ἱερεὺς δὲ ἐστὶν ὁ νόμος· λευίτης δὲ οἱ ἀπὸ τῆς λευιτικῆς ἱερωσύνης διδάσκαλοι· Σαμαρείτης δὲ ὁ Χριστός. Ἐρώτ. λβ'. Καὶ διὰ τί λέγεται Σαμαρείτης ὁ Χριστός; Ἀπόκ. Διὰ τὸ τοὺς Ἰουδαίους αὐτὸν οὕτως ἀποκαλεῖν ὅτι «Σαμαρείτης εἶ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις.» Ἐρώτ. λγ'. «Ἐγένετο δὲ, φησὶν, ἀποθανεῖν τὸν Λάζαρον καὶ ἀπενεχθῆναι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ.» Διὰ τί ἀποθνήσκει πρῶτον ὁ Λάζαρος παρὰ τὸν πλούσιον; Ἀπόκ. Ἵνα μηδεμιᾶς ἀπολογίας πρόφασιν ὑπολείπηται τοῦ πλουσίου, ὡς μέλλοντος εὐποιεῖν εἰς αὐτόν. Ἐρώτ. λδ'. «Ἀναβλέψας δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὁ πλούσιος, ὄρᾳ τὸν Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀβραάμ.» Διὰ τί οὐκ ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀβραάμ ὄρᾳ τὸν Λάζαρον; Ἀπόκ. Ἐπειδὴ, ὡσπερ τὸν Ἀδάμ ἐκβαλὼν ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ παραδείσου, καταντικρὺ τοῦτον κατώκισεν, ἵνα ἡ συνεχῆς ὄψις, ἀνανεουῶσα τὸ πάθος, ἀκριβεστέραν αὐτῷ παράσχη τῆς ἐκπτώσεως τῶν ἀγαθῶν τὴν αἴσθησιν· οὕτω δὲ καὶ τοῦτον κατέναντι τοῦ Λαζάρου κατώκισεν, ἵνα μειζόνως κατατρύχηται. Ἐρώτ. λε'. Καὶ διὰ τί οὐκ ἐν ἄλλῳ δικαίῳ τὸν Λάζαρον ὄρᾳ ὁ πλούσιος, ἀλλ' ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀβραάμ; Ἀπόκ. Ἐπειδὴ φιλόξενος ἦν ὁ Ἀβραάμ. Ἵν' οὖν ἔλεγχος αὐτοῦ γένηται τῆς μισοξενίας, διὰ τοῦτο αὐτὸν μετ' ἐκείνου βλέπει. Ἐκεῖνος γὰρ καὶ τοὺς παροδίτας ἐξενοδόχει· οὗτος δὲ καὶ τὸν ἔσω κείμενον παρεώρα. Ἐρώτ. λς'. «Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με.» Διὰ τί οὐ πρὸς τὸν Λάζαρον τὸν λόγον ἀπέτεινεν ὁ πλούσιος, ἀλλὰ πρὸς τὸν Ἀβραάμ; Ἀπόκ. Ἐπειδὴ ἠσχύνετο καὶ ἠρυθρία· ἐνόμιζε γὰρ αὐτὸν μνησικακεῖν δι' ὧν ἔπραξεν εἰς αὐτόν.